

Вимірювання якості ДС студентів за такими 11-ма критеріями мало сприяти, на нашу думку, досить точному оцінюванню його вербальних і невербальних компонентів. Подальші дослідження у цьому напрямі полягають у перевірці зазначених критеріїв на практиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ананьева Л.В. Навчання студентів мовних спеціальностей професійно спрямованого діалогічного мовлення з використання ділової гри (французька мова): дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.02 / Людмила Валентинівна Ананьева. – К., 2002. – 266 с.
2. Баженова Н.Г. Методика обучения невербальным средствам общения в курсе французского языка: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.02 / Надежда Геннадьевна Баженова. — М., 2000. — 143 с.
3. Бичкова Н.І. Діалог в англійських автентичних художніх фільмах і п'єсах у звукозапису та навчання діалогічного мовлення / Н.І.Бичкова // Мова і культура. – К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2003. – Т. 7 – № 6. – Культурологічний підхід до викладання мови і літератури. Мова сучасного мистецтва.– С. 114-121.
4. Бенедиктов Б.А. Общие и темпоральные особенности устного перевода и владения языками: автореф. дис. на соискание наук. степени докт. психол. наук: спец. 10.104 „Общая психология” / Б.А. Бенедиктов. – Л., 1972. – 46 с.
5. Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии / В.П. Беспалько. – М.: Педагогика, 1989. – 192 с
6. Калинина Л.В. Использование звукозаписи при обучении диалогической устной речи в аудиторной работе на старшем этапе языкового вуза: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Лариса Вадимовна Калинина. – К., 1985. – 197 с.
7. Олейник Т.И. Интенсификация обучения диалогической речи в VII классе средней школы с помощью ролевой игры (на материале английского языка): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Татьяна Ивановна Олейник. – К., 1986. – 242 с.
8. Очкасова В.Н. Методика обучения французской диалогической речи на 2 курсе языкового вуза с помощью ситуативно направленных упражнений: автореф. дис. на соискание наук. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.02 „Методика преподавания иностранных языков” / В.Н. Очкасова. – К., 1975. – 28 с.
9. Пащук В.С. Навчання студентів мовних спеціальностей усного англійського монологічного мовлення з використанням автентичних художніх фільмів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Вікторія Степанівна Пащук. – К., 2002. – 247 с.
10. Соколова С.В. Методика навчання майбутніх учителів англійської мови використовувати паралінгвістичні засоби в усному спілкуванні: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Світлана Володимирівна Соколова. – К., 2006. – 181 с.
11. Топалова В.Н. Формирование социокультурной компетенции студентов технического вуза (на материале английского языка): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Виктория Николаевна Топалова. – К., 1998. – 308 с.

УДК 81'38:811.111

Дичка Н.І.
НТУУ “КПІ”

СТИЛІСТИЧНІ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАПИСАННЯ ТЕХНІЧНОГО ЗАВДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Стаття присвячена розгляду стилістичних та лінгвістичних особливостей технічного завдання (ТЗ) для програмних, програмно-апаратних,

апаратних розробок. Надається характеристика ТЗ відповідно до класифікацій стилів, підстилів, специфіки жанру, функцій у мові. Розглядаються текстовий матеріал, підмова та тип тексту ТЗ. Аналізуються лексичні, граматичні та синтаксичні засоби, притаманні жанру ТЗ.

Ключові слова: *технічне завдання, функціональні стилі, жанр, комп'ютерна інженерія, лексика, граматики, синтаксис.*

Дичка Н. И. Стилистические и лингвистические особенности написания технического задания на английском языке. *Статья посвящена рассмотрению стилистических и лингвистических особенностей технического задания для программных, программно-аппаратных и аппаратных разработок. Подана характеристика ТЗ относительно классификаций стилей, подстилей, специфика жанра, функций в языке. Также рассматривается текстовый материал и тип текста ТЗ. Анализируются лексические, грамматические и синтаксические средства, характерные для жанра ТЗ.*

Ключевые слова: *техническое задание, функциональные стили, жанр, компьютерная инженерия, лексика, грамматика, синтаксис.*

Dychka N.I. Stylistic and linguistic features of a technical specification in English. *The article is devoted to discussing the stylistic and linguistic features of software and hardware specifications (specs). Spec characteristic is demonstrated according to functional style classifications, genre features and language functions. Text material, microlanguage and text typology of the specs are considered. Lexics, grammar and syntax structures used in the specs are analyzed.*

Key words: *technical spec, functional styles, genre, computer engineering, lexics, grammar, syntax.*

У професійній діяльності випускники вищих технічних закладів матимуть справу з іншомовною документацією, підготовка якої вимагає володіння письмовим мовленням на достатньому професійному рівні. Фахівцям підприємств, компаній часто доводиться співпрацювати із зарубіжними партнерами, створювати технічне завдання на спільні науково-технічні розробки. Але часто у програмістів виникає проблема, бо на фірмах відсутні стандарти розробок технічних завдань до програмних, програмно-апаратних та апаратних розробок, або це не вважається потрібним. Така ситуація ускладнює програмістам процес створення якісних програмних розробок, робить його довшим. Також бракує літератури, як саме розробляються технічні завдання, особливо з точки зору мови. Тому цей вид письма є надзвичайно важливим для майбутньої фахової діяльності магістрантів. Мета статті – визначити стилістичні та лінгвістичні особливості технічних завдань до програмних, програмно-апаратних та апаратних розробок.

Перед тим, як розглянути ТЗ у стилістичному і лінгвістичному полі, ми дамо його визначення.

Під ТЗ ми розуміємо вихідний документ до програмних, програмно-апаратних чи апаратних

розробок, в якому визначаються обов'язкові результати, що мають бути досягнуті в ході реалізації проекту.

Тобто ТЗ – документ, який визначає порядок та умови проведення робіт з договору, містить ціль, задачі, принципи виконання, результати й терміни виконання робіт. Це означає, що в такому документі відображаються факти виробничої діяльності, виділені, оброблені та виражені на письмі студентом.

Мова виконує різні функції у суспільстві, пов'язані з тією чи іншою сферою людської діяльності. Відповідно до Д.Е. Розенталя, В.В. Виноградова, суспільні функції мови – це спілкування, повідомлення, вплив. Для реалізації цих функцій історично склались та оформились окремі різновиди мови – функціональні стилі. Отже, *функціональний стиль* – це різновид мови, який характеризується особливими лексико-фразеологічними, частково синтаксичними засобами, притаманними тільки йому [8, с. 22]. Кожен текст у реальному спілкуванні характеризується належністю до певного функціонального стилю, який детермінований семантичною інформацією (функціональним типом змісту), сферою спілкування та оформлюється згідно з нормами певного стилю, тобто за допомогою тих мовних засобів, які притаманні цьому стилю [4, с. 42]. Функціональні стилі діляться на дві групи відповідно до таких критеріїв: 1) на основі функцій мови та 2) на основі сфери використання мови [1, с. 6].

Розглянемо проблему класифікації функціональних стилів на основі функцій мови. У відповідності до вищезазначених функцій мови – спілкування, повідомлення, впливу Д.Е. Розенталь виділяє такі стилі: розмовний (функція спілкування), науковий і офіційно-діловий (функція повідомлення), публіцистичний і літературно-художній (функція впливу). За Д.Е. Розенталем, ТЗ належить до наукового стилю і виконує функцію повідомлення [8].

У свою чергу А.А. Єгорушкін виділяє низку функцій мови: епістемічна, когнітивна і комунікативна [5]. Беручи до уваги зазначені функції, ми дамо інтерпретацію ТЗ в рамках цих функцій.

Епістемічна функція означає відтворення реалій життя (констатація фактів виробничої діяльності) та зберігання інформації. В ТЗ відтворюються вимоги до програмного продукту, апаратного забезпечення, розписуються етапи проектування, вказується мета та джерела розробки, одним словом, – відтворюються реалії життя.

Когнітивна функція передбачає отримання нового знання через структуру і динаміку процесу мислення. Студенти-програмісти, укладаючи ТЗ до програми, фактично створюють програмний продукт. Отже, вони отримують новий продукт, їх власний витвір, який матеріалізується у письмовій формі, за певною структурою.

Комунікативна функція відтворює передачу інформації для організації комунікативної діяльності між комунікантами. Під час написання ТЗ у розробника (specwriter), який представляє інтереси замовника, комунікація відбувається переважно з

виконавцем проекту, частково з користувачем у вигляді відгуків.

Отже, на думку А.А. Єгорушкіна ТЗ виконує епістемічну, когнітивну та комунікативну функцію.

Відповідно до іншої класифікації функціональних стилів на основі сфери використання мови, виділяють чотири стилі, а саме: стиль наукової прози, стиль художньої літератури, розмовно-літературний і розмовно-фамільярний [3, с. 32]. За цією класифікацією, ТЗ належить до стилю наукової прози. Адаже ситуацією для створення ТЗ є написання бакалаврської та магістерської робіт у сфері комп'ютерних спеціальностей та виконання різних проектів в сфері виробництва.

Слідом за А.А. Вейзе визначаємо тип мовлення ТЗ, як комбінацію: розповідь-опис. Тобто при написанні тексту ТЗ студент розповідає про галузь застосування програмної розробки, підстави для розробки, про призначення розробки, порядок її тестування та описує вимоги до програмного продукту, етапи проектування.

Д.Е. Розенталь виділяє в науковому стилі підстили та жанри. Науковий стиль має свої різновиди (підстили): науково-популярний, науково-діловий, науково-технічний (виробничо-технічний), науково-публіцистичний, навчально-науковий [8, с. 33].

ТЗ належить до науково-технічного підстилю. Це можна представити схемою на рис. 1.

Рис. 1. Класифікація наукового стилю.

Жанри відтворюють стилі і підстили і реалізуються у конкретних текстах. Жанри – це функціонально-стилістичні єдності, складові підстилю функціонального стилю, які характеризуються певним способом відображення дійсності з притаманними їм релевантними характеристиками, єдністю структурної і композиційної організації. На думку В.Г. Кузнецова, науково-технічний підстиль наукового стилю виявляється в таких жанрах – технічна доповідь, патентні описи, технічне завдання [6, с. 18].

Функціональні стилі можуть бути розбиті на 2 групи, пов'язані з особливими формами мовлення. Першу групу, в яку входять стилі науковий, публіцистичний і офіційно-діловий, характеризує монологічне мовлення; для другої групи, яка утворюється різними видами розмовного стилю, типовою формою є діалогічне мовлення [2, с. 25]. Отже, за формою мовлення ТЗ – монологічне представляється письмово.

У науковому тексті розрізняють три підвиди текстового матеріалу: технічний, природничо-науковий і науково-гуманітарний. До складу вказаних підвидів входять мікрмови: технічний підвид – підмови, наприклад, математики, хімії, електроніки,

комп'ютерної інженерії, програмної інженерії. У нашому дослідженні підмова ТЗ – комп'ютерна та програмна інженерія. В рамках того чи іншого тексту виділяють типи текстів. Наприклад, науково-технічна література включає: а) технічну документацію: каталоги і проспекти машин, приборів, технічних матеріалів (інформаційні матеріали); б) інструкції з монтажу експлуатації обладнання: паспортні дані, описи машин і механізмів, відомості з їх експлуатації, капітального ремонту [2, с. 11].

Оскільки *технічне завдання* – це документ для проектування споруди чи промислового комплексу, конструювання технічного обладнання (прибору, машини, системи управління тощо), розробки інформаційних систем, стандартів чи проведення науково-дослідницьких робіт (НДР), ми відносимо його до технічного підвиду текстового матеріалу, підмови комп'ютерної та програмної інженерії, типу тексту – технічна документація.

Зважаючи на вищезазначене, жанр ТЗ належить до наукового стилю, науково-технічного підстилю за Д.Е. Розенталем. Охарактеризуємо ТЗ відповідно до підходів і класифікації стилів і підстилів, специфіки жанру, функцій у мові (див. таблицю 1).

Таблиця 1
Характеристика ТЗ

Характеристика	Зміст
Тематика ТЗ	професійно орієнтована (присвячена комп'ютерним технологіям)
Мета ТЗ	розробка інформаційних систем, стандартів
Функція у мові (за класифікацією Д.Е.Розенталя, В.В. Виноградова)	повідомлення
Функції у мові (за А.А.Сгорушкіним)	відображає факти виробничої діяльності та зберігає інформацію (<i>епістемічна функція</i>), передбачає отримання нового знання через структуру й динаміку процесу мислення (<i>когнітивна функція</i>), відтворює передачу інформації для організації комунікативної діяльності між виконавцем і замовником (<i>комунікативна функція</i>)
Функціональний стиль (за Д.Е. Розенталем)	науковий
Підстиль (за Д.Е. Розенталем)	науково-технічний (виробничо-технічний)
Жанр (за В.Г.Кузнецовим)	ТЗ
Ситуація для створення ТЗ	написання бакалаврської та магістерської робіт, виконання проектів на виробництві

Тип мовлення (за А.А. Вейзе)	комбінація: розповідь-опис
Форма мовлення (за А.А. Вейзе)	монолог
Текстовий матеріал (за І.Р.Гальперіним)	технічний
Підмова (за І.Р.Гальперіним)	комп'ютерна та програмна інженерія
Тип тексту (за І.Р.Гальперіним)	технічна документація

Для стилістики, яка вивчає перш за все комунікативну функцію мови, текст є одним з основних понять. Текст – це цілісне комунікативне утворення, яке вирізняється структурно-семантичною, композиційно-стилістичною й функціональною сукупністю і характеризується певним набором, певними ознаками (звичай, вони називаються текстовими категоріями чи категоріями тексту), такими як інформативність, завершеність, логічність, точність, та інші, які реалізуються на понадфразовому рівні [7, с. 96]. Фонд науково-технічних текстів, а саме ТЗ характеризується такими ознаками, як системність, стандартизація, об'єктивність, логічність, доказовість, точність, безособовий характер викладу. Все це обумовлює використання строгої композиційної структури та певних мовних засобів, притаманних ТЗ.

Розглянемо лексичні, граматичні та синтаксичні засоби, властиві тексту технічного завдання. В науці, мистецтві, в промисловому виробництві, в галузі різних професій використовується спеціальна *лексика*, значна частина якої має термінологічний характер. Термінологічна лексика – вищий, порівняно з загальноживаною лексикою, розряд назв предметів і явищ оточуючої дійсності. Термін на відміну від звичайного слова не лише називає, а ще й логічно, вичерпно і точно визначає поняття, він дає багатогранну, об'ємну й лаконічну характеристику предмета чи явища, містячи при цьому більше інформації, ніж будь-яка лексична одиниця [7, с. 96]. Дослідники (Н.С. Бухтіярова, І.М. Соловійова, Е.Ф. Скороходько, С.В. Подолкова, В.А. Судовцев, Є.К. Савинова, В.К. Колобаєв) вказують на насиченість робіт науково-технічного підстилю термінами. Специфікою досліджень студентів є використання термінів, які належать до напряму підготовки "Комп'ютерні науки": registerbits, handler, memorycontrollerandsoon. Терміни дозволяють звзвити й конкретизувати проблему. Однозначність і стислість – це основні вимоги до термінів. Як слушно зазначає В.А. Судовцев, значення терміна для спеціаліста рівнозначне поняттю [9, с. 56].

Невід'ємною вимогою до ТЗ є використання не тільки спеціальної, а й загальної лексики. Діяльність майбутніх фахівців з комп'ютерних технологій безпосередньо пов'язана з комп'ютерним середовищем, тому професійно орієнтовані тексти

наповнені словами, які належать до комп'ютерної сфери знань. Наприклад, до загальних комп'ютерних термінів належать "computersystem", "computerhardware", "service" тощо.

Необхідно зазначити, що лексика ТЗ багата такими кліше: "but not limited to, in particular, at a minimum, as appropriate". Використання нейтральної лексики (provides, explains, defines, reviews, describes) допомагає автору досягти об'єктивності й узагальненості.

Специфічною рисою ТЗ є його фразеологія. Тут немає образних сталих фраз, немає зворотів зі зниженим стилістичним забарвленням. Але дуже широко представлені стилістично нейтральні й міжстильові фразеологізми: *tobeofimportance, occupythepost, sphereofapplication* і т. ін. Зустрічаються стандартні звороти мовлення, сталі за характером, які містять прийменники, які вказують на характер мотивації: *in connection with the order, in accordance with, in order to provide technical assistance* і т.ін. Також вживаються прийменники: *for, during, in, since, till*.

Також слід зазначити іменниковий характер ТЗ. Один і той самий іменник в текстах ТЗ може повторюватися навіть у реченнях, які стоять поруч, і не замінюватися займенником. Характерним для ТЗ у сфері комп'ютерної інженерії є використання багатокомпонентних словосполучень, вони дозволяють уникнути надлишковості. Це словосполучення, які утворені – Noun + Noun: *debuggingsupport, memoryroll-over*. Складні словосполучення, які складаються, наприклад, із серії іменників – Noun + Noun + Noun (*keyboardcontrollercode, hardwaresuspendrequests*); – Noun + Noun + Noun + Noun (*systemmanagementstatusregisters*).

Розповсюдженим засобом інформаційної оптимізації ТЗ є професійні (*DB – Database, SOP – specialoperatingprovisions*) і латинські (e.g. – *forexample, etc. -etcetera*) скорочення.

Вживаються іменники, які називають людей за ознакою, обумовленості якою дією чи ставленням: *user, specwriter, programmer, headoftheproject*. Широко вживаються віддієслівні іменники (герундій, дієприкметник): *using, used, displayed, clicking*.

Граматичні засоби тексту наукового стилю, науково-технічного підстилю вважаються багатьма дослідниками (Н.С. Бухтіяров, І.Р. Гальперін, М.Б. Воробйова, Л.В. Славгородська, В.В. Кусков, І.Ю. Тарасова) специфічними і вартими уваги. Дуже часто вживається інфінітив та інфінітивні конструкції:

In designing products, it helps to imagine a few real life stories of how actual (stereotypical) people would use them.

Для англomовних ТЗ характерними є речення в наказовому способі (*Enter your password! Click here to sign up!*). Україномовним ТЗ це не притаманно.

Серед англійських видo-часових форм дієслів найбільш широко використовується у ТЗ теперішній час (часто – The Present Indefinite, але можливо також – The Future Indefinite):

e.g. *The right side of the screen behaves the same way as described previously under Home Page. / The vehicle's exhaust system will power the ABC widget.*

Найчастіше The Present Indefinite і The Future Indefinite вживаються в пасиві:

e.g. *Programming is controlled by the keyboard Clock Control Register. / Each bit in this register is associated with an interrupt request.*

ТЗ насичені модальними дієсловами *must, mustn't, shall, shouldn't, can, can't, have to*:

e.g. *It should be at least 800 pixels from the left border of the animation and 600 pixels from the top. / The rigidity of the machine must be such that its deformations under maximum load are negligible.*

Також для ТЗ характерне вживання пасивних конструкцій, особливо Modal+Passive Infinitive:

e.g. *The keyboard controller can be divided by 2, 4 or stopped. / These bits should be programmed to be zero.*

У ТЗ досить часто зустрічаються дієприкметники (Participle 1, Participle 2), герундій та дієприкметникові та герундіальні звороти:

e.g. *The signal generated by this pin is at oggle. / Un used timers should be masked by setting the corresponding timer enable bit to zero.*

Також в ТЗ можуть вживатися умовні речення:

e.g. *Contact Customer Support if you get any other error. / Each local standby timer will not start counting until two events occur.*

Поряд з лексико-граматичними засобами синтаксична організація ТЗ також має свої особливості. ТЗ має досить чітку й строгую композиційну форму. Композиційна структура висловлювань у стилі наукового мовлення підкоряється принципу чіткої відокремлення однієї думки від іншої. Ця чіткість знаходить своє максимальне вираження в нумерації окремих частин висловлювання:

e.g. *Home Page*

Displayed when the Shockwave animation is complete, the Home Page serves three purposes:

1. *Allow people to learn about the service and consider whether they want to sign up.*
2. *Allow members who have already signed up to log on.*
3. *Allow people who want to sign up to create an account.*

Що стосується синтаксичних особливостей науково-технічних текстів, то їм притаманні довгі речення із надзвичайно розгалуженою системою сполучникового зв'язку. Інколи одне речення охоплює всі умови домовленості. Зв'язки між реченнями відображають, як відомо, реальні зв'язки між вираженими поняттями. Цей зв'язок особливо чітко виступає при наявності відповідних сполучників (e.g. *This spec does not discuss the algorithms used by the time calculation engine, which will be discussed elsewhere.*).

У простих реченнях, зазвичай: а) підмет стоїть перед присудком, за яким слідує другорядні члени речення; б) означення перед означуваним

словом; в) обставина ближче до визначеного слова; г) вступні слова на початку речення (*The graphics and layout of the screens is shown here merely to illustrate the underlying functionality.*).

Складні речення з сурядними (and, but) та підрядними (because, so, as) сполучниками допомагають дотримуватись логічності у викладенні інформації:

e.g. Because of the high similarity between the various screens, some system of includes should be used on the server so that if the name of the service changes, or if we can't purchase the domain name we want, we'll be able to change all the screens in one place.

Особливістю синтаксису ТЗ є переважне використання непрямой мови. Для ТЗ притаманні розповідні речення, речення з рядами однорідних членів. У ТЗ у рамках одного речення вміщується велика кількість інформації. Результатом цього є ускладнення синтаксичної структури (*Each screen in WhatTimeIsIt.com is known by a canonical name which will always appear, in this document, with an underline, so you know we're referring to a screen by name, for example, Home Page.*).

Таким чином, спираючись на підходи та класифікації стилів і підстилів, специфіку жанру, ми узагальнили характеристики ТЗ у стилістично-жанровій ієрархії. Також охарактеризували лексику, притаманну ТЗ напряму підготовки "Комп'ютерні науки"; узагальнили лексичні, граматичні й синтаксичні особливості ТЗ; виокремили ознаки ТЗ. Це дозволить нам в подальшому окреслити основні вимоги до написання ТЗ, розробити систему вправ для формування мовленнєвих навичок і вмій у магістрантів складати технічні завдання англійською мовою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виноградов В.В. Сюжет и стиль / В.В. Виноградов. – М.: Изд. АН СССР, 1963. – 192 с.
2. Вейзе А.А. Чтение, реферирование и аннотирование иностранного текста / А.А. Вейзе. – К.: Вышш. школа, 1985. – 127 с.
3. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования / И.Р. Гальперин. – М.: Наука, 1981. – 139 с.
4. Глазунова Т.В. Обучение письменному общению на английском языке с применением «диалога-журнала» (II курс языкового пед. вуза): Дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Т.В. Глазунова. – К., 1997. – 42 с.
5. Егорушкин А.А. У каждого свой язык? / А.А. Егорушкин. – №21: [E-resource]. – Режим доступа: www.computerra.ru
6. Кузнецов В.Г. Функциональные стили современного французского языка (публицистический и научный) / В.Г. Кузнецов. – М.: Вышш. шк., 1991. – 160 с.
7. Лисиченко Л.А. Лексико-семантическая система украинской мови / Л.А. Лисиченко. – Харків, 1997. – 130с.
8. Розенталь Д.Э. Практическая стилистика русского языка: учеб. для вузов по спец. «Журналистика» / Д.Э. Розенталь. – [5-е изд., испр. и доп.]. – М.: Вышш. шк., 1987. – 399 с.
9. Судовцев В.А. Научно-техническая информация и перевод / В.А. Судовцев. – М.: Вышш. шк., 1989. – 232 с.

УДК 378.147.111

Луцик М.В.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

ЗАСТОСУВАННЯ ВІДЕОФОНОГРАМИ У НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ АНГЛІЙСЬКОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ

Стаття присвячена теоретичним передумовам застосування відеофонограми у викладанні англійської мови як другої іноземної на основі німецької з метою навчання аудіювання. Розглядається психологічний аспект використання відеофонограми та її потенціал для дотримання педагогічних та методичних принципів навчання аудіювання з урахуванням опори на першу іноземну мову.

Ключові слова: відеофонограма, аудіювання, перша іноземна мова, друга іноземна мова, опори для розуміння, монологічне мовлення, автентичні навчальні відеокурси.

Луцик М.В. Видеофонограмма для обучения студентов-филологов аудированию английской монологической речи на базе немецкой. Статья посвящена теоретическим предпосылкам использования видеофонограммы в преподавании английского как второго иностранного языка на основе немецкого с целью обучения аудированию. Рассматривается психологический аспект использования видеофонограммы и её потенциал для соблюдения педагогических и методических принципов обучения аудированию с учётом опоры на первый иностранный язык.

Ключевые слова: видеофонограмма, аудирование, первый иностранный язык, второй иностранный язык, опоры для понимания, монологическая речь, аутентичные обучающие видеокурсы.

Lushchik M.V. Video phonogram in teaching linguistic students listening English monological speech based on German. The article deals with the theoretical substantiation of using video phonogram in teaching English as a second foreign language on the basis of German with the aim of teaching listening. Psychological aspect of using video phonogram and its potential for holding to pedagogical and methodological principles of teaching listening based on the knowledge of the first foreign language are described.

Key words: video phonogram, listening, first foreign language, second foreign language, clues for understanding, monological speech, authentic training video courses.

За чинною програмою з англійської мови як другої іноземної для мовних факультетів студенти на кінець першого року її вивчення мають досягти рівня володіння другою іноземною мовою, який визначено в Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти як рівень А2 [3], тобто „рівень елементарного користувача”. Щодо компетенції в аудіюванні цей рівень характеризується здатністю розуміти загальні